

In Groningen is economie juist de aanjager van natuur

Hans Marijnissen

22-2-11 - 00:00

Het Eems-Dollard gebied is een van de snelst groeiende regio's van Europa, én een ecologisch zeer waardevolle riviermonding. De baten van de groei beschermen de natuur. Deel 1 van een tweeluik.

Siegbert van der Velde stuurt zijn auto via Ten Post naar Delfzijl. Buiten op de akkers glimt de natte klei. Tweehonderd jaar wingewest, vat de directeur van Natuur en Milieu Groningen het landschap sonoor samen. De knappe koppen gingen naar het westen, de rest bleef hier.

Holland wilde uit deze streek vooral de lusten, Groningen zelf kreeg de lasten.

Ook op milieugebied, voegt Van der Velde toe. ¿Misschien wel vooral op milieugebied. Er was eens een burgemeester van Delfzijl die probeerde de werkgelegenheid te stimuleren door bedrijven te trekken met de slogan: 'Je mag hier alles lozen'. Die bedrijven kwamen wel, maar de plaatselijke bevolking was te laag geschoold om voor een baan in aanmerking te komen. ¿ Het noord-oosten van Groningen bleef de armoestreek van Nederland.

Maar daar lijkt verandering in te komen. In Delfzijl is René Genee van Groningen Seaports ingestapt, en Van der Velde rijdt richting Eemshaven. Aan de einder staan enorme hijskranen die wolkenkrabbers in elkaar lijken te zetten. Het zijn de centrales, zegt Genee. ¿ Het Duitse RWE bouwt aan de Eemshaven een nieuwe poeder-kolencentrale. Nuon zet hier haar zogenaamde Multi-fuel-centrale neer. En Eemsmond Energie heeft hier een gasgestookte centrale gepland.¿

En dan staan er nog eens 88 windmolens van 105 meter hoog. ¿ Het Eemsgebied zal straks 30 procent van het Nederlandse energieaanbod voor zijn rekening nemen. Energy Park Eemshaven, heet het nu al.

De komst van de centrales zorgt voor een enorme economische groei, gaat Genee door, die jarenlang een nagenoeg leeg haventerrein moest beheren. ¿ De Eemshaven en omgeving die sinds de opening in 1973 vanwege de toenmalige oliecrisis een kwijnend bestaan leidde, wordt in rap tempo volgebouwd met bedrijven die veel energie nodig hebben en dus een korte verbinding wensen. Google bijvoorbeeld heeft hier een enorme data-opslag gevestigd. Delfzijl profiteert mee. Daar bestaan plannen voor een 'vergroening' en uitbreiding van het verouderde chemiepark.¿

De op drie na armste regio van West-Europa laat nu de op een na snelste economisch groei zien, gaat Van der Velde verder. ¿ Dit hier is Maasvlakte III. Maar de Groningers benaderen deze groei wel anders dan voorheen. Ze willen niet alleen de lasten, maar dit keer ook de lusten.¿ Van der Velde heeft namens de Groningse natuur- en milieuorganisaties persoonlijk de

opdracht de economische groei te koppelen aan ecologische bescherming. ¿De groei is niet tegen te houden, dus laten we van elkaar profiteren. Ik zie de economie juist als aanjager van natuur en milieu.¿ De vertegenwoordiger van de haven zit niet voor niets samen in de auto met de man van de milieulobby.

Er is nogal wat te beschermen in het stroomgebied en aan de monding van de Eems, vertelt Van der Velde. Het is één van de negen estuaria van Europa, en een van de belangrijkste omdat het een schelpdier-estuarium is, de kern voor de voedselvoorziening voor de Waddenzee. Het is ook de kraamkamer voor vis. De samenkomst van zoet en zout water, is een ecologische feest. Vogels uit het gehele noordelijk halfrond trekken hier voorbij om te foerageren. Zeehonden rusten er op de drooggevalen zandplaten, bruinvissen zwemmen voor de kust.

De oude verlaten Eemshaven was een grote zandvlakte waar pioniersplanten groeiden en vogels rustten, tot in het gebied de grote hijskranen werden neergezet die nu de centrales laten verrijzen. Maar er zijn nog meer bedreigingen. Veel beschermde vissoorten als zee- en rivierprik kunnen de rivier niet meer opzwellen omdat de Duitsers waterstuwingen in de rivier hebben gelegd. Die moeten het waterniveau tot Papenburg verhogen omdat daar grote cruiseschepen worden gefabriceerd en dus een rivier met diepgang nodig hebben.

Het baggeren van de vaargeul vertroebelt het water, waardoor schelpen en phyto-plankton het moeilijk hebben. Dat plankton is weer het voedsel voor garnalen. En ook het Duitse Emden (met een Volkswagenfabriek) en de Nederlandse havens Delfzijl en Eemshaven hebben baat bij die diepere geul, en liefst ook een bredere, zodat de enorme kolenschepen elkaar straks tijdens een korter wordend tij kunnen passeren. Maar een diepere en daardoor sneller stromende Eems heeft ook hogere dijken nodig. En dan heeft Van der Velde het nog niet eens over de grensoverschrijdende uitstoot van emissies.

Het Eems Dollard gebied is daarbij een bestuurlijke spaghetti, zegt Van der Velde. ¿Nederland en Duitsland hebben andere belangen, en bovendien een grensconflict. Duitsland gaat er van uit dat de grens zich bevindt op de Nederlandse laag-water-lijn, Nederland stelt dat die precies midden in de Eems loopt.¿ Zie in dit krachtenveld maar eens zaken te doen. ¿De Eems is ziek, en een van de symptomen is de bestuurlijke structuur.¿

Waar eindigt de zorg van de milieubeweging eigenlijk, en waar begint de actie? Om het overleg te vergemakkelijken hebben de natuurorganisaties in het Nederlandse gebied zich in ieder geval verenigd, dat onderhandelt beter. Dat was stap één. De federatie van Van der Velde maakt daarnaast in haar strijd voor een beter milieu liever afspraken met private partijen, dan met overheden. Die eerste kennen geen politieke beleidswisselingen.

Als drukmiddel bij die onderhandelingen hanteert Van der Velde de internationale afspraken die zijn vastgelegd in Natura 2000. Dit Europees verdrag beschrijft de verplichting van een herstelopgave bij aantasting van de natuur, maar Nederland heeft bij het sluiten van dit verdrag géén rekening gehouden met de economische ontwikkeling van de Eemshaven.

¿Als juridische procedures worden doorgezet tegen de gevolgen van die economische groei, gaat het gebied waarschijnlijk op slot omdat de milieu-doelstellingen niet worden gehaald. Dus wordt er onderhandeld. De mensen van Eemsmond Energie zijn met ons komen praten wat wij vonden van hun plan voor een nieuwe centrale. Liever niet op kolen, zeiden wij. En geen koeling met zeewater vanuit de Eems, waarbij veel vis wordt opgezogen. Daar hebben ze rekening mee gehouden.¿

Wij zetten er de komende jaren op in om de verdieping van de vaargeul hand in hand te laten gaan met het herstel van de natuur in het estuarium, zegt Van der Velde. ¿Daarvoor is het nodig om de baggerwerkzaamheden zo in te richten dat de vertroebeling van het water juist afneemt.

Dat kan door de stroomsnelheid te verlagen door aansluiting te zoeken bij het natuurlijke geulensysteem en het opwerpen van bodemrichels. Daarnaast pleiten we voor natuurherstel, zodat ondanks een toenemende bedrijvigheid er gebieden voor vogels blijven. En we willen de uitstoot richting het Waddengebied aanpakken. Dat zijn allemaal enorme projecten, die we met de bedrijven improviserend tot een goed einde proberen te brengen.¿

¿Vergelijk eens: toen er met de aanleg van de Maasvlakte II werd begonnen, waren daar acht jaar aan voorbereiding aan vooraf gegaan, inclusief natuurontwikkeling als compensatie. Hier in Groningen zijn ze gewoon begonnen met bouwen, en kwamen ze er gaandeweg achter dat natuur- en milieuwetgeving wel degelijk beperkingen oplegt aan wie zich in de Eemshaven mag vestigen. Nu bouwen ze, terwijl ze tegelijkertijd onderhandelen over natuurherstel. Er zit een enorme druk op de ketel, waardoor er weinig onderhandelingsruimte is. Soms voor hen, soms voor ons. We moeten daarom heel pragmatisch met elkaar om gaan. Maar de juridische procedures lopen ook hoor, zij het 'slapend'.¿

René Genee van Groningen Seaports laat zich nog maar een keer van zijn groene kant zien:

¿Wij hebben maatregelen genomen tegen het affakkelen waarbij vrijkomende gassen uit de raffinage direct worden verbrand. Die enorme vlammen zijn zeer verstorend voor vogels en zorgen voor een enorme uitstoot van broeikasgassen. Het haventerrein krijgt een groene buitenverlichting, ook met het oog op vogels. Die hebben daar minder last van. En binnenkort zijn we ecoport-gecertificeerd, waardoor we verplicht zijn elke twee jaar plannen in te leveren die de leefomgeving moeten verbeteren.¿

Verder zal er door druk van de milieubeweging geen zeewaartse uitbreiding van de haven meer plaatsvinden, maar landinwaarts. En er is onderzoek of mossel- en algentelers baat kunnen hebben bij het gebruik van restwarmte van de centrales.

Terwijl Genee achter blijft in zijn haven, laat Van der Velde nog even de verderop gelegen Emmapolder zien, waar de 'Ruidhoorn' is ingericht, als compensatie voor het bouwrijp maken van het haventerrein. In totaal vijftig hectare akker is opgevormd tot foerageergebied voor vogels. Een doorlaat voor zout kwelderwater onder de dijk door moet in de toekomst het gebied tot een brakwatermoeras maken. De scholekster schreeuwen, kluten vliegen op. Op de dijk ligt een enorme roestbruine schelp ingegraven, die een vogelhut voor bezoekers blijkt te zijn. Van der Velde: ¿Dat had nou weer niet hoeven, want er zijn hier nauwelijks bezoekers.¿

De Persgroep Digital. Alle rechten voorbehouden.